

Aile İçi Şiddetin Cinsellik Boyutu

The Sexual Dimension of Domestic Violence

Ebru Cirban Ekrem¹

¹Bartın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı,
Bartın, Turkey

ABSTRACT

Domestic violence is endangering the freedom of an individual's life, body, psychological integrity or freedom within the family. Sexual violence is a type of domestic violence. Sexuality cannot be thought apart from factors such as family, society and culture in which an individual lives. Since women perceive sexuality as a role / duty, they may not be able to notice sexual violence. The purpose of this review is to examine the relationship between sexual life, sexuality and sexual violence.

Keywords: Domestic violence, sexuality, women

ÖZET

Aile içi şiddet, aile içinde bireyin hayatının, bedeninin, psikolojik bütünlüğünün veya özgürlüğünün güç kullanılarak tehlikeye uğratılmasıdır. Aile içi şiddet türlerinden biri cinsel şiddettir. Cinsellik, bireyin içinde yaşadığı aile, toplum, kültür gibi etmenlerden ayrı düşünilemeyen bir olaydır. Kadınlar cinselliği bir rol/görev olarak algıladıkları için cinsel şiddeti ayırt edemiyor olabilirler. Bu derlemenin amacı, aile içi şiddet türlerinden biri olan cinsel şiddetin, cinsel yaşam ile ilişkisinin incelenmesidir.

Anahtar kelimeler: Aile içi şiddet, cinsellik, kadın

Giriş

Aile içi şiddet, aile içinde bir bireyin hayatının, bedeninin, psikolojik bütünlüğünün ya da özgürlüğünün güç ya da zor kullanılarak tehlikeye uğratılmasıdır¹. Aile içi şiddetin ortaya çıkmasını kolaylaştıran birçok etmen vardır. Bu etmenlerden bazıları, çocukluk çağında aile içi şiddete maruz kalma ve/veya tanık olma, psikolojik, sosyoekonomik ve kültürel etmenler, partnerler arasındaki yaş farkı, sosyal destek eksikliği, dini etkenler olarak sıralanabilir. Aile içi şiddet farklı bir veya birkaç şekilde uygulanabilir. Aile içi şiddete maruz kalma farklı biçimlerde olabilmektedir. Bunlar, fiziksel, psikolojik, ekonomik, sözel ve cinsel şiddettir^{2,3}.

Aile içi şiddetin ortaya çıkması, algılanması ve tanımlanmasında bireyin içinde yaşadığı kültürün de etkisi vardır. Dünyada milyonlarca kadının şiddete maruz kaldığı bilinmekte, ancak kadınların eğitim ve refah düzeyinin düşük olması, kendi haklarının farkında olmamaları, destek olacak sosyal mekanizmaların yetersiz olması, kendilerine destek olabilecek kurum ve kuruluşlardan haberdar olmamaları, gelenekler, susturulma vb. nedenlerle kadına yönelik şiddet çoğunlukla gizli tutulmaktadır⁴⁻⁶. Birleşmiş Milletler 2020 yılı raporunda, dünyada her üç kadından birinin yaşamları boyunca partneri tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir⁷. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (2014)’na göre ise, kadınların %12’sinin yaşamlarının herhangi bir döneminde cinsel şiddete maruz kaldıkları belirtilmiştir⁸.

Dünya Sağlık Örgütü, çok yönlü bir olgu olan cinselliğin fiziksel, duygusal, entelektüel ve sosyal yönlerinin olduğunu belirtmiştir⁹. Cinsellik; bireyin içinde yaşadığı aile, toplum, kültür, bireyin istekleri ve cinsellik ile ilgili bilgi, deneyimlerinin birleşimidir. Cinsellik, kişisel mahremiyet, partnerler arasındaki iletişim, partnerler arasındaki güven, cinsel eğitim, tıbbi tedavi (hastalıklar, ilaçlar, ameliyatlar vb.), geçmiş cinsel deneyimler ve bireylerin yaşadıkları çevre ve kültürün cinselliğe bakış açısından etkilenmektedir^{10,11}. Birçok faktörden etkilenerek ortaya çıkan cinsellik, bireye özgü bir kavramdır. Cinsellik ve cinsel yaşam bireyler, eşler, toplumlar ve kuşaklar arasında bile farklılıklar gösterebilir. Cinsellik konusunda net standartlar belirtmek doğru değildir. Toplumların kadın ve erkek cinsiyetlerine yüklediği görev ve sorumluluklar yani toplumsal

cinsiyet rolleri ile kadınlardan genel olarak, ev işlerini yapmaları, çocuk doğurup büyütme, eşlerini cinsel yönden memnun etmeleri vb. görevleri yerine getirmeleri beklenmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri, herkeste farklı bir his ve deneyim olan cinsellik konusunda da kadınlara rol ve görevler yüklemektedir¹². Dolayısıyla cinsellik ve cinsel yaşam toplumların ve kültürlerin etkisi altında yaşanan bir olgu olabilir. Bu nedenlerle cinsel yaşamda şiddeti algılamak ve tanımlamakta zor olabilir.

Cinsel şiddet; kadına cinsel bir nesne gibi davranmak, aşırı kıskançlık ve şüphecilik göstermek, açıkça başka kadınlara ilgi göstermek ve kadını aldatmak, kaba kuvvet veya duygusal baskı ile cinsel ilişkiye zorlamak, tecavüz etmek, istenmeyen cinsel pozisyonlara zorlamak ve fuhuşa zorlamak gibi şekillerde ortaya çıkmaktadır¹³. Cinsel şiddet hem fiziksel sorunlara (sakatlıklar, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, perinatal komplikasyonlar vb.) hem de psikolojik sorunlara (intihar, anksiyete, ilaç-alkol bağımlılığı, travma sonrası stres bozukluğu vb.) neden olmaktadır. Şiddet sonucu kadınların genel sağlık durumu kötüleşmekte, yaşam kaliteleri düşmekte ve sağlık hizmeti kullanma oranları artmaktadır^{3,5}. Yaşamın temel gereksinimlerinden olan cinselliğin mutlu ve doyumlu bir biçimde yaşanabilmesi için, hayat şiddetten arındırılmalıdır. Bu derlemenin amacı, aile içi şiddet türlerinden biri olan cinsel şiddetin, cinsellik ve/veya cinsel yaşam ile ilişkisinin incelenmesidir.

Metod

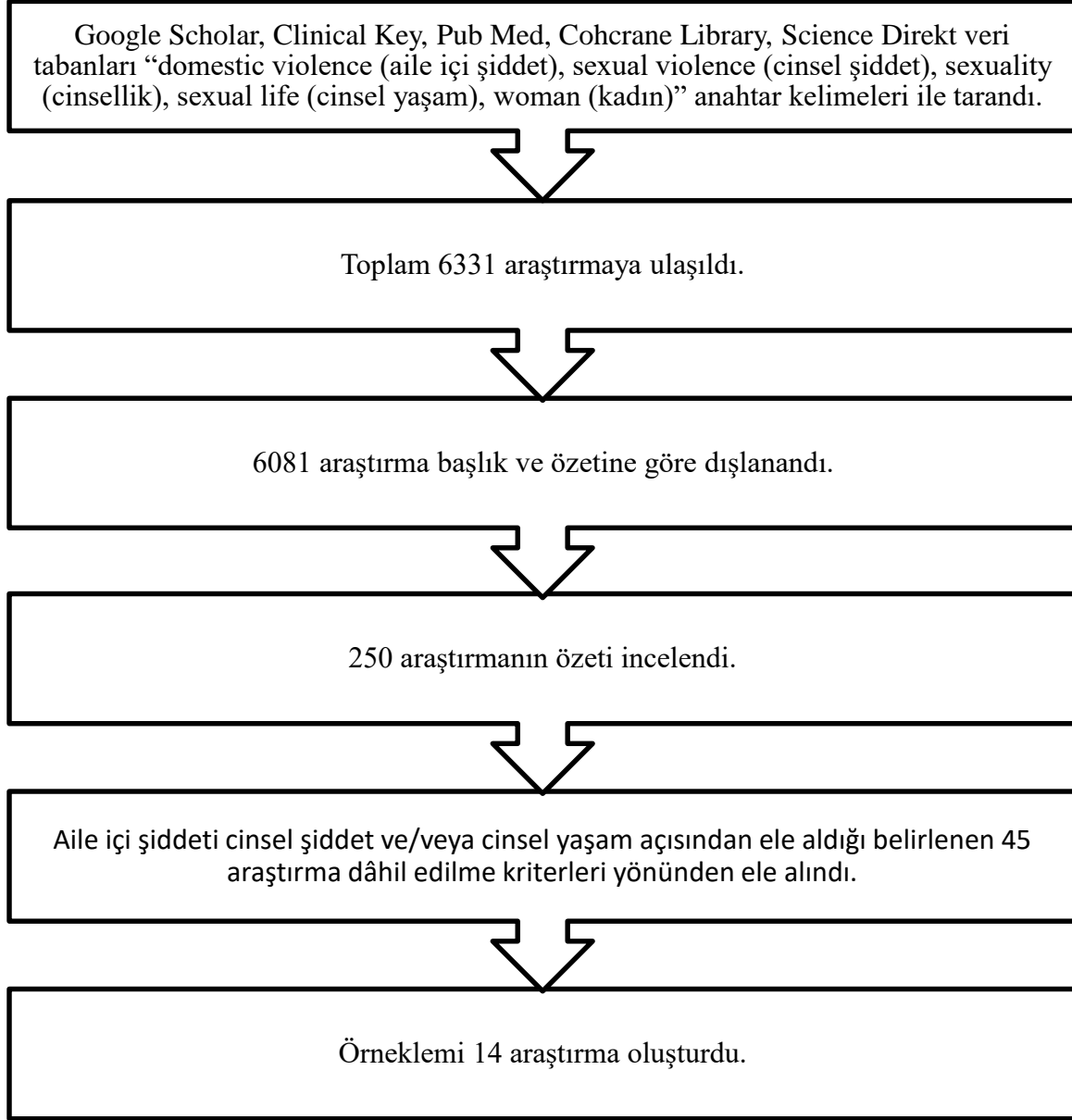
Bu çalışma 2020 yılının Eylül ve Ekim aylarında, Google Scholar, Clinical Key, Pub Med, Cochrane Library, Science Direct veri tabanları “domestic violence (aile içi şiddet), sexual violence (cinsel şiddet), sexuality (cinsellik), sexual life (cinsel yaşam), woman (kadın)” anahtar kelimeleri kullanılarak tarandı. Çalışmanın evrenini 6331 makale oluşturdu. Elektronik tarama sonucunda ulaşılan tüm makalelerin başlık ve özetleri araştırmacı tarafından değerlendirildi. Bu makalelerden, başlığında ve/veya özetinde belirlenen anahtar kelimelerin herhangi birini veya birkaçını içeren 250 çalışmanın özeti incelendi. İncelemenin sonucunda aile içi şiddeti cinsel şiddet ve/veya cinsel yaşam açısından ele aldığı belirlenen 45 araştırma dâhil edilme kriterleri yönünden ele alındı. Araştırmanın dâhil etme kriterleri, aile içi şiddeti cinsel şiddet ve/veya cinsel yaşam açısından ele alan, son on yılda yayınlanmış (2010-2020), tanımlayıcı ve kesitsel tipte yapılmış, tam metnine ulaşılabilen Türkçe ve İngilizce yazım dilinde olması idi. Dâhil edilme kriterlerini taşıyan 14 araştırma örnekleme oluşturdu (Şekil 1).

Bulgular

Araştırmaların yedisi Türkiye’de (Adıyaman, Ankara, Edirne, Kırklareli, Kırşehir, Samsun ve bir araştırma Gaziantep, Mersin, Sivas, Erzincan, Erzurum, Samsun, Ankara, İzmir ve İstanbul illerinde bulunan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na bağlı konuk evlerinde), yedisi yurt dışında (Afrika, Etiyopya, İran, Polonya, Senegal, Tayland ve Uganda) yapılmıştır. Araştırmaların örneklem büyüklüğü 64-2462 kadın arasındadır^{5, 14-26}. Araştırmaların çoğunda kadınların yaş ortalaması 35.0±5 yaş civarında olup^{5, 16-19, 22-24, 26}, çoğunda kadınlar ilkökul mezunu, evli ve ev hanımı idi^{5, 14-16, 20-23, 25, 26}. Araştırmaların çoğunda kadınların eşlerinin yaş ortalaması 40.0±5, ilkökul mezunu ve düzenli gelir getiren bir işte çalıştıkları görüldü^{5, 14, 18, 22, 23}. Kadınların çoğunluğu görücü usulü ile evlenmişlerdi ve ilk evlilikleri idi^{14, 15, 18, 21-23}. Kadınların evlilik süresi 5 ile 15 yıl arasında değişmekteydi^{15, 18, 19, 23}. Kadınlar çekirdek ailede yaşamaktaydı^{5, 14, 15, 23}.

İncelenen araştırmalara göre kadınların şiddete maruz kalma düzeyleri %32.5 ile %87.4 arasında olup, cinsel şiddet görme düzeyleri %0.7 ile %69.7 arasında değişmektedir^{5, 14, 16-19, 20-26} (Tablo 1 ve Tablo 2). Kadınlar cinsel şiddete karşı %29.3 ile %49.9 düzeylerinde sustuğu^{15, 17, 24, 25}, %33’ü kabullendiği²³, %28 ile %58.1 düzeylerinde eşinden ayrılmayı düşündüğü, bir araştırmada ise kadınların %39.9’unun eşine şiddet ile karşılık verdiği bulunmuştur^{14, 18, 23, 24}. İncelenen araştırmaların birinde, kadınlar şiddete karşı yaşam tarzını (giyim tarzı, gece dışarı çıkma alışkanlığı vs.) değiştirerek çözüm bulmaya çalışmışlardır²⁴. Kadınlar cinsel şiddet olarak en sık %4.25 ile %38.7 düzeyleri arasında cinsel ilişkiye zorlanmışlardır^{15, 17, 18, 26}. Kadınların çoğunluğu cinsel şiddeti bir sağlık sorunu olarak görmekte, şiddetin önlenmesi için eğitim ve şiddet karşısında başvurabilecekleri yerler konusunda rehberlik ve yönlendirme talep etmektedirler^{5, 18, 21, 23, 25, 26}. İncelenen araştırmaların birinde 18 yaşından küçük olmanın ve cinsel yol ile bulaşan hastalığın olmasının cinsel şiddet görme düzeyini arttırdığı bulunmuştur¹⁶. Bir diğer araştırmada ise, cinsel şiddet gören kadınların libido,

vajinal lubrikasyon ve sexüel memnuniyet düzeylerinin cinsel şiddet görmeyen kadınlara kıyasla daha düşük olduğu belirlenmiştir¹⁹.

Şekil 1. Araştırma akış şeması

Tablo 1. Aile içi şiddetin cinsellik boyutu ile ilgili yapılmış ulusal araştırmalar

Araştırmanın adı, yeri, yıl	Araştırmacılar	Araştırmanın amacı ve örnekleme	Cinsel şiddet düzeyi
Kadına yönelik şiddet davranışlarının değerlendirilmesi: Türkiye’den kanıt, Kırklareli, 2014.	Yanık A, Hanbaba Z, Soygür S, Ayaltı B, Doğan M.	Kadınların şiddete maruz kalma durumlarını, uygulanan şiddet türlerini, bireylerin kadına yönelik şiddet davranışlarını ve şiddete maruz kalma üzerine sosyo-demografik özelliklerin etkisini incelemek. N= 900	%68.7
	Şahin EM, Yetim D, Güleç Öyekçin D.	Edirne şehir merkezinde yaşayan 15-59 yaş arası evli kadınların eş şiddetinin çeşitli tiplerine maruziyet durumu ve sıklığı ile	%6.3

Edirne’de kadına yönelik eş şiddeti yaygınlığı ve kadınların şiddete karşı tutumları, Edirne, 2012.		çeşitli sosyal faktörlerin etkisinin belirlenmesi ve kadınların eş şiddetine karşı tutumlarının saptanması amaçlanmıştır. N= 306	
Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı, Ankara, 2010.	Yaman Efe Ş, Ayaz S.	Evli kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumlarını, maruz kaldıkları şiddetin düzeyini, şiddete ilişkin görüşlerini ve şiddete maruziyeti etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. N= 370	%1
Kadınlarda ev içi şiddet için risk faktörleri ve ev içi şiddete uğrayan kadınlarda ruhsal bozulmanın belirleyicileri, Adıyaman, 2018.	Han Almış B, Koyuncu Kütük E, Gümüştaş F, Çelik M.	Kadınlarda ev içi şiddet için risk faktörlerini ve ev içi şiddete uğrayan kadınlarda ruhsal bozulmanın belirleyicilerini araştırmaktır. N= 400	%11.5
Kırşehir ilinde Bağbaşı mahallesinde yaşayan kadınların cinsel şiddete uğrama durumlarının belirlenmesi, Kırşehir, 2013.	Bulucu GD, Aymelek Çakıl N.	Evli kadınların cinsel şiddete uğrama durumlarının ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. N= 150	%64.7
Samsun Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi’ne başvuran şiddet mağduru kadınların başvuru durumları ve gereksinimleri, Samsun, 2018.	Kumcağız H, Aydın Avcı İ, Talay T, Gürkan S, Kinsiz DN.	Samsun Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi’ne (ŞÖNİM) şiddete maruz kalma nedeniyle başvuran kadınlar için Samsun ŞÖNİM tarafından oluşturulan ‘İlk Görüşme Raporları’nı değerlendirmek amacıyla geriye dönük olarak incelemektir. N=980	%6.9
Kadın algısında kadına yönelik şiddet; Türkiye’de kadın sığınma evleri üzerine bir inceleme, Gaziantep, Mersin, Sivas, Erzincan, Erzurum, Samsun, Ankara, İzmir ve İstanbul illerinde bulunan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na bağlı konuk evlerinde yapılmıştır, 2018.	Ayan S.	Kadınların aile ve evlilik hakkındaki geleneksel ve ataerkil inançları ve kadın dövmeyle ilişkin inançları ile aile içerisinde şiddete uğrama biçimi ve sıklığı arasında bir ilişki olup olmadığını tespit etmektir. N=64	%57,8

Tablo 2. Aile içi şiddetin cinsellik boyutu ile ilgili yapılmış uluslararası araştırmalar

Araştırmanın adı, yeri, yıl	Araştırmacılar	Araştırmanın amacı ve örnekleme	Cinsel şiddet düzeyi
Prevalence of intimate partner violence in Thailand, Tayland, 2018.	Chuemdhit M, Chernkwanma S, Rugkua R, Daengthern L, Abdullakasim P, Wieringa SE.	Aile içi şiddetin yaygınlığını, şiddeti etkileyen faktörleri ve kontrol davranışlarını belirlemek. N= 2462	%10.4
Domestic violence against seniors in rural areas of West Pomerania, Poland, Polonya, 2019.	Kolodziejczak S, Terelak A, Balsa M.	İleri yaş grubunda aile içi şiddet çeşitlerini tanımlamak. N= 137	%0.7
Intimate partner sexual and physical violence among women in Togo, West Africa: Prevalence, associated factors, and the specific role of HIV infection, Afrika, 2014.	Burgos Soto J, Orne Gliemann J, Encrenaz G, Patassi A, Woronowski A, Kariyare B, Lawson Evi AK, Leroy V, Dabis F, Ekouevi DK, Becquet R.	HIV ile enfekte olan ve olmayan kadınlar arasındaki fiziksel ve cinsel şiddet düzeylerini tanımlamak amacıyla yapılmıştır. N=454	Hiv (+) %69.7, Hiv (-) %35.3
The impact of intimate male partner violence on women’s sexual function: A study in Iran, İran, 2016.	Jamali S, Javadpour S.	Kadına yönelik aile içi şiddet düzeyini ve cinsellik üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	%10.2

		N=813	
Gender relations, sexual behaviour, and risk of contracting sexually transmitted infections among women in union in Uganda, Afrika, 2016.	Nankinga O, Cyprian Misinde C, Kwagala B.	Uganda'da kadınların ve partnerlerinin cinsel yaşamlarını ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. N= 1307	%27
Time for action: Intimate partner violence troubles one third of Ethiopian women, Afrika, 2019.	Yitbarek K, Woldie M, Abraham G.	Etiyopya'da yaşayan kadınların partner şiddet düzeyleri ve ilişkili faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. N=2734	%9.6
Domestic violence in Dakar, Afrika, 2020.	Soumah MM, Diop O.	Aile içi şiddetin sıklığını belirlemek. N=253	%38.1

Sonuç

Şiddet bireyin yaşamını tehdit eden, psikolojik, sosyal ve toplumsal yaşama da olumsuz etkileri olan bir durumdur. Şiddet uzun yıllardır dünyanın ve toplumumuzun kanayan yarası olmaya devam etmektedir. Şiddete kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelli bireyler ve mülteciler gibi dezavantajlı gruplarda bulunan bireyler daha fazla maruz kalmaktadır²⁷. Şiddet olgusu hayatın her alanında var olmakla birlikte, sıklıkla kadına yönelik şiddet olarak karşımıza çıkmaktadır²⁸. Bu çalışmada incelenen araştırmalarda kadınların şiddete maruz kalma düzeyleri %32.5 ile %87.4 arasında, cinsel şiddet görme düzeylerinin ise %0.7 ile %69.7 arasında değiştiği görülmüştür^{5, 14, 16-19, 20-26}. Kadınlar cinsel şiddet olarak en sık %4.25 ile %38.7 düzeyleri arasında cinsel ilişkiye zorlanmışlardır^{15, 17, 18, 26}. Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri göz önüne alındığında, cinselliği yerine getirmeleri gereken bir rol/görev olarak algıladıkları için cinsel şiddeti ayırt edemiyor olabilirler. Bu nedenle cinsel şiddet diğer şiddet türlerinden ayrı olarak ele alınabilir. Kadınların cinselliklerini istedikleri gibi ve şiddetten arındırılmış bir şekilde yaşamalarını sağlamak için, bireylere hem şiddet hem de cinsellik ile ilgili eğitimler verilmelidir. Şiddeti azaltmak/sonlandırmak için güçlü kurallar koyulmalıdır. Şiddet mağduru kadınlar koruma altına alınmalı, tehdit edilmeleri ve tekrar şiddete maruz kalmaları önlenmelidir. Şiddet karşısında kadınların sığınabilecekleri evler yaygınlaştırılmalıdır. Ekonomik bağımsızlıklarını kazanıp hayatlarını bir başkasına bağlı olmadan idame ettirebilmeleri için maddi kazanç sağlayacakları iş olanakları yaygınlaştırılmalıdır.

Kaynaklar

1. Stewart DE., Robinson GE. A review of domestic violence and women's mental health. Arch Wom Ment Health. 1998;1(2):83–89. doi:10.1007/s007370050010.
2. Akın M. Aile içi şiddet. İÜHFİM. 2013;71(1):27–41. doi:10.14527/9786052419960.05.
3. Campbell JC. Health consequences of intimate partner violence. Lancet. 2002;359(9314):1331–1336. doi:10.1016/S0140-6736(02)08336-8.
4. Güngörmüş Z, Karadağ G, Tanrıverdi D. Kadınların evrensel sorunu: şiddet. ERÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. 2014;2(2):53–61.
5. Yaman Efe Ş, Ayaz S. Domestic violence against women and women's opinions related to domestic violence. Anadolu Psikiyatri Derg. 2010;11(1):23–29.
6. Yılmaz Esencan T, Kızılkaya Beji N. Günümüze değin cinsellik konusunda yapılan çalışmaların irdelenmesi. Androl Bul. 2015;17(63):301–310.
7. United Nations. The Sustainable Development Goals Report 2020. Available from: <https://www.pps.org/category/placemaking> .Accessed: 06.11.2020
8. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2014. Available from: http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TKAA2014_Ozet_Rapor.pdf .Accessed: 06.11.2020.
9. World Health Organization. Developing sexual health programmes. 2010. Available from: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/70501/WHO_RHR_HRP_10.22_eng.pdf?sequence=1 .Accessed: 07.11.2020.
10. Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği. Cinsel sağlık ve üreme sağlığı araştırması 2006. Available from: https://www.cetad.org.tr/CetadData/Books/10/2692011154421-Arastirma_sonuclari_Dosyasi_1.pdf .Accessed: 05.11.2020.
11. Şahin D, Şimşek F, Seyisoğlu H. Cinsel yaşam ve sorunları, İstanbul, 2006.
12. Bingöl O. Toplumsal cinsiyet olgusu ve Türkiye'de kadınlık. KMUSEKAD. 2014;16(Özel Sayı 1):108–114.

13. Coker AL, Smith PH, McKeown RE, King MJ. Frequency and correlates of intimate partner violence by type: Physical, sexual, and psychological battering. *AJPH*. 2000;90(4):553–559. doi:10.2105/AJPH.90.4.553.
14. Ayan S. Kadın algısında kadına yönelik şiddet; Türkiye’de kadın sığınma evleri üzerine bir inceleme. *IJHS*. 2018;15(1):251. doi:10.14687/jhs.v15i1.5187.
15. Bulucu GD, Çakıl NA. Kırşehir ilinde Bağbaşı mahallesinde yaşayan kadınların cinsel şiddete uğrama durumlarının belirlenmesi. *HEMAR-G*. 2013;15(2):35–44.
16. Burgos Soto J, Orne Gliemann J, Encrenaz G, Patassi A, Woronowski A, Kariyare B, et al. Intimate partner sexual and physical violence among women in Togo, West Africa: prevalence, associated factors, and the specific role of HIV infection. *Glob Health Action*. 2014;7(1):1–14. doi:10.3402/gha.v7.23456.
17. Chuemchit M, Chernkwanma S, Rugkua R, Daengthern L, Abdullakassim P, Wieringa SE. Prevalence of intimate partner violence in Thailand. *J Fam Violence*. 2018;33(5):315–323. doi:10.1007/s10896-018-9960-9.
18. Han Almış B, Koyuncu Küçük E, Gümüştaş F, Çelik M. Kadınlarda ev içi şiddet için risk faktörleri ve ev içi şiddete uğrayan kadınlarda ruhsal bozulmanın belirleyicileri. *Noro Psikiyatr Ars*. 2018;55(1):67–72.
19. Jamali S, Javadpour S. The impact of intimate male partner violence on women’s sexual function: A study in Iran. *J Clin Diagn Res*. 2016;10(12):29–33. doi:10.7860/JCDR/2016/20455.9119.
20. Kolodziejczak S, Terelak A, Balsa M. Domestic violence against seniors in rural areas of West Pomerania, Poland. *Ann of Agric Environ Med*. 2019;26(1):92–96. doi:10.26444/aem/92208.
21. Kumcağz H, Aydın Avcı İ, Talay T, Gürkan S, Kinsiz D. Samsun Şiddet Önleme Ve İzleme Merkezi’ne başvuran şiddet mağduru kadınların başvuru durumları ve gereksinimleri. *MJSS*. 2018;7(2):401–414.
22. Nankinga O, Misinde C, Kwagala B. Gender relations, sexual behaviour, and risk of contracting sexually transmitted infections among women in union in Uganda. *BMC Public Health*. 2016;16(1):1–11. doi:10.1186/s12889-016-3103-0.
23. Şahin EM, Yetim D, Güleç Öyekçin D. Edirne’de kadına yönelik eş şiddeti yaygınlığı ve kadınların şiddete karşı tutumları. *CMJ*. 2012;34:23–32.
24. Soumah MM, Diop O. Domestic violence in Dakar. *FSIR*. 2020;2:1–4. doi:10.1016/j.fsir.2020.100109.
25. Yanık A, Hanbaba Z, Soygur S, Ayaltı B, Doğan M. Kadına yönelik şiddet davranışlarının değerlendirilmesi: Türkiye’den kanıt. *Ejovoc*. 2014;4(4):104–111.
26. Yitbarek K, Woldie M, Abraham G. Time for action: Intimate partner violence troubles one third of Ethiopian women. *PLoS ONE*. 2019;14(5):1–13. doi:10.1371/journal.pone.0216962.
27. Polat, O. Şiddet. *MÜHF-HAD*, 2016;22(1):15–34.
28. Öztürk Ö, Öztürk Ö, Tapan B. Kadına yönelik şiddetin kadın ve toplum sağlığı üzerine etkileri. *Sağ Aka Derg*. 2016;3(4):139–144.

Correspondence Address / Yazışma Adresi

Ebru Cırban Ekrem
Bartın Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği
Anabilim Dalı
e- mail: cirban.ebru@gmail.com

Geliş tarihi/ Received: 09.11.2020

Kabul tarihi/ Accepted: 30.03.2021